gemeente Berkelland

Zaaknummer : 239570

Raadsvergadering : 21 mei 2019

Onderwerp : Naoberfonds

Collegevergadering : 16 april 2019
Portefeuillehouder : H.J. Bosman
Steller : M.G. Mellink tel: : 0545-250 516

Te nemen besluit:
1. Instemmen met de subsidieregeling Berkellands Naoberfonds
2. Instemmen met de start van de werving van een adviescommissie.
3. Per jaar € 100.000 reserveren voor initiatieven van inwoners voor het Berkellands Naoberfonds.
4. Kennis nemen van de instelling van een spreekuur en structurele ideebegeleiding waarbij initiatiefnemers worden ondersteund in het traject voor de daadwerkelijke aanvraag en tijdens de uitvoering van het plan.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In de raadsvergadering van 6 november 2018 heeft u via Motie M18-21 het college verzocht om een voorstel te doen voor het opzetten van een Naoberfonds. Wij hebben de huidige subsidieregeling burgerinitiatieven 2018 geëvalueerd. Daarnaast hebben wij met diverse sleutelfiguren en raadsleden gesproken over hun wensen met betrekking tot financiële ondersteuning van initiatieven. Wij stellen u voor om in te stemmen met dit voorstel en het “Berkellands Naoberfonds open te stellen en hierin de huidige subsidieregeling burgerinitiatieven te integreren. Uit dit fonds kunnen inwoners straks een bijdrage krijgen voor initiatieven die zij hebben voor verbetering van hun leefomgeving.

In de programmabegroting staan al tal van voorbeelden hoe we gezamenlijk met de inwoners op zoek gaan naar de beste en meest passende oplossing voor maatschappelijke vraagstukken. We gaan extra investeren in de samenleving. Zo kunnen we als gemeente ook meer inzetten op maatschappelijke doelstellingen.

Argumentatie:

1.1 Inwoners en ondernemers organiseren veel zelf. Op diverse terreinen maken ze hun leefomgeving en samenleving mooier, fijner, gezonder en duurzamer. We geven ze daarom de ruimte en het vertrouwen om zaken zelf op te pakken. De gemeente helpt daarbij. De uitgangspunten daarbij zijn ” ja mits”. Zodat we er met zijn allen onze schouders onder kunnen zetten. We hebben onszelf een aantal doelen gesteld met de doorontwikkeling van wijk- en kerngericht werken:
- Het realiseren van behouden van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving
- Het bevorderen van de relatie tussen de inwoners en de gemeente
- Het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente
- Het initiëren en stimuleren van participatie van inwoners

Het Naoberfonds helpt daarbij. In de toelichting staat beschreven hoe de procedure zal verlopen wanneer inwoners een verzoek om een bijdrage doen voor hun plan of idee.
De tekst van de subsidieregeling is bijgevoegd en het college zal de regeling op korte termijn vaststellen na uw instemming.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

1.2 Het geven van een financiële bijdrage door de gemeente aan inwoners vanuit een fonds is juridisch gezien een subsidie. De basis hiervoor is de Awb.
1.3 Er zijn diverse mogelijkheden om bestuursorganen op afstand te plaatsen en daarbij ook private partijen bij de subsidiering te betrekken. De jurisprudentie daarover is echter nog in ontwikkeling en de universiteit van Leiden doet hier onderzoek naar. Zoals het bij de Pot van Gouda nu is geregeld kan op dit moment juridisch niet meer. Er moet een wettelijke grondslag zijn waarop de subsidie verstrekt kan worden.
2.1 De bedoeling op de lange termijn is om het fonds te laten beheren en uitvoeren door inwoners. Het doel is om een participatieve regeling te hebben met zelfregie van inwoners. We kiezen voor een groeimodel om daar te komen, zeker gezien de juridische onduidelijkheden op dit moment. De eerste 2 jaar zal daarom het budget voor het Naoberfonds nog door het college worden beheerd en besluit zij bij grote plannen of aanvragen worden gehonoreerd. Dat doet zij door eerst advies te vragen aan de adviescommissie. Deze commissie wordt in het leven geroepen om door inwoners een neutrale beoordeling te laten geven van ingediende verzoeken en om een breed draagvlak voor de regeling te creëren.
Uit praktisch oogpunt hebben 5 inwoners zitting in de adviescommissie, ondersteund door een ambtelijke secretaris. Deze geven een advies, dat beschouwd moet worden als zwaarwegend; zij hebben immers de gemeentelijke criteria getoetst en geven daarop hun advies vanuit hun brede maatschappelijke blik. Het is de bedoeling dat het college vervolgens voor de grotere aanvragen (meer dan €5000) op basis van dat advies een besluit neemt en uiteindelijk beschikkingen zal versturen. Voor de kleinere aanvragen zal na het advies van de commissie, de beschikking in mandaat worden gegeven. Na uw besluit over dit voorstel kunnen wij de leden van de commissie gaan werven en zal het college tegelijk met de vaststelling van de regeling ook een benoemingsbesluit voor de leden van de adviescommissie nemen.
3.1 Bij de bespreking van de motie is gesproken over het vullen van het Naoberfonds met €100.000 voor wijkoverstijgende aanvragen. Dit uitgangspunt is gehanteerd. Daarnaast willen we binnen het Naoberfonds naast de grote wijkoverstijgende plannen ook mogelijkheden houden voor kleinschalige plannen en ideeën binnen buurten of wijken. Daarom wordt voorgesteld om de bestaande subsidieregeling burgerinitiatieven te integreren in het Naoberfonds en het bijbehorende budget mee te nemen (€ 25.000). Daarnaast moet rekening gehouden worden met ontwikkel- en beheerkosten, deze kunnen worden gedekt uit het budget voor wijk en kerngericht werken.
4.1 Uit ervaring bij onszelf en andere gemeenten is gebleken dat een subsidieregeling als het Naoberfonds, met (dikke) aanvraagformulieren en vragen over begrotingen en hun bijdrage aan doelstellingen, wordt ervaren als een hoge drempel voor inwoners. Zij hebben soms moeite om hun plannen goed op papier te krijgen. Wij willen de regeling zo laagdrempelig mogelijk maken. Wij stellen daarom voor om aan de voorkant een begeleidingstraject in te stellen waarbij inwoners vanuit de gemeente worden ondersteund. Door deze werkwijze zal de kwaliteit van de initiatieven verhoogd worden, wordt het draagvlak beter en zullen er minder plannen worden afgewezen. Ook zal de relatie tussen gemeente en inwoner verbeteren en leren we intern van deze werkwijze zodat in de toekomst het echte contact met inwoners nog meer onderdeel wordt van ons dagelijks werk.

Kanttekeningen en risico's
De bedoeling is om van deze regeling een succes te maken en laagdrempelig te zijn voor inwoners. Door alle communicatie die we willen opzetten en de bekendmaking van de regeling kan het vooromen dat er heel veel verzoeken binnenkomen. Door het instellen van een subsidie plafond per jaar wordt voorkomen dat er meer geld wordt toegekend dan begroot.
Door het hanteren van duidelijke criteria en het begeleiden van inwoners tijdens het aanvraagtraject wordt getracht zoveel mogelijk goede plannen te laten indienen en zo weinig mogelijk plannen af te wijzen doordat zij niet voldoen aan de criteria.

Omdat de regeling in de loop van 2019 open gaat is er een kans dat voor het eerste jaar niet het hele bedrag kan worden uitgegeven. Daarom is er een overheveling naar de daaropvolgende jaren mogelijk gemaakt.

Financiën
Het Naoberfonds moet gevuld worden met een bedrag die we ter beschikking stellen aan inwoners. De beheerskosten zullen gedekt worden uit de gelden voor wijk- en kerngericht werken want de kosten van overhead moeten niet ten koste gaan van de middelen die bestemd zijn voor initiatieven. Daarom stellen wij voor om in totaal € 100.000 te reserveren voor het Naoberfonds. Het grootste deel daarvan (€75.000) kan gedekt worden uit de gelden voor wijk- en kerngericht werken. Dit zijn (tijdelijke) gelden die van 2019 t/m 2022 vanuit de reserves zijn vrijgemaakt voor de activiteit 'We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig voor initiatieven uit wijken, buurten en kernen, en ontwikkelen een financieel instrument dat hierbij helpt'. De overige €25.000 dekken we uit de bestaande begrote bedragen voor de burgerinitiatievenregeling, deze zijn meerjarig begroot.

Communicatie
De subsidieverordening zal op de wettelijk voorgeschreven manier worden gepubliceerd. Daarnaast zal na de instelling van de adviescommissie, een reeks informatieavonden in Berkelland worden gehouden en via Berkelbericht de inwoners worden opgeroepen om initiatieven in te dienen.
Ook zal het Naoberfonds een eigen plek op onze website krijgen waar ook links naar andere fondsen staan en tips worden gegeven om bijvoorbeeld draagvlak te vergroten.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Uitvoering van de motie was aanleiding voor dit voorstel, maar het past geheel in de visie op wijk- en kerngericht werken; we ondersteunen inwoners bij plannen die zij hebben voor de samenleving en hun omgeving

Planning en evaluatie
Zoals aangegeven bij argumentatiepunt 2.1 willen we in 2019 en 2020 werken met een adviescommissie en in die tijd toewerken naar een fonds dat volledig beheerd wordt door inwoners. Dat kan in de vorm van een zelfstandige stichting, maar er zijn meerdere opties die we ook nog willen onderzoeken. Ervaringen met bezwaar en beroep na een afwijzing zullen ook onderdeel uitmaken van het voorstel dat ter zijner tijd aan u wordt voorgelegd voor het vervolg.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 21 mei 2019

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 april 2019;

b e s l u i t :

1. in te stemmen met de subsidieregeling Berkellands Naoberfonds;
2. in te stemmen met de start van de werving van een adviescommissie;
3. per jaar € 100.000 te reserveren voor initiatieven van inwoners voor het Berkellands Naoberfond;
4. kennis te nemen van de instelling van een spreekuur en structurele ideebegeleiding waarbij initiatiefnemers worden ondersteund in het voortraject van de daadwerkelijke aanvraag.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
21 mei 2019

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Naoberfonds

Korte evaluatie subsidieregeling burgerinitiatieven Berkelland.

De gemeentelijke subsidieregeling voor burgerinitiatieven is opengesteld vanaf 2013. Verenigingen of stichtingen en/of inwoners kunnen maximaal €5000 krijgen voor een plan om de eigen omgeving of onderlinge cohesie te verbeteren. In 2016 is een uitgebreide evaluatie in de gemeenteraad besproken.
2015-2016 9 initiatieven, bijdrage €24.808.
2017 2 initiatieven voor statushouderondersteuning en onderhoud volière, totaal €6.020.
2018 5 verzoeken met een totaalbedrag van €14.517 Het ging om bijdrage aan een speelplein, blokhut, buurtplein, een bloemrijke straat en een Jeu de Boulesbaan.

Om de beoordeling van initiatieven eenvoudiger te maken was in 2018 aanscherping nodig van met name de definities. Daarom is een aangepaste subsidieregeling opgesteld. De nieuwe definitie luidde:
Een burgerinitiatief is een vernieuwend plan om de Berkellandse samenleving in de eigen omgeving van inwoners te verbeteren en/of de sociale binding te versterken.
Er werden ook nieuwe voorwaarden toegevoegd, bv dat men ook eigen geld of andere fondsen moest inbrengen, dat moet minimaal 30% van het projectbedrag zijn.

Deze subsidieregeling geeft de bewoners van een kern, wijk, buurt of straat zeggenschap over de keuze, de financiering en de uitvoering van hun initiatief. Het gaat hierbij nadrukkelijk om kleine initiatieven van onderop, van de bewoners zelf. Concluderend kunnen we stellen dat de regeling voorziet in een behoefte en dat de besluitvorming relatief kort en eenvoudig is, omdat de beoordeling gemandateerd is. Het blijft wel lastig om te bepalen of een idee bijdraagt aan containerbegrippen als leefbaarheid en sociale cohesie. Vanwege het voorzien in de behoefte van inwoners wordt voorgesteld deze “kleinere” initiatieven te integreren in het Naoberfonds.

Totstandkoming voorstel Naoberfonds.
Bij de voorbereiding van dit voorstel is zoals eerder aangegeven aan aantal partijen (inwoners, het college, en raadsleden en experts) bevraagd naar hun ervaringen en wensen met betrekking tot burgerinitiatieven. Daarbij zijn keuzes aan de orde gekomen die we kunnen maken met betrekking tot het Naoberfonds. Onder andere de volgende onderwerpen zijn besproken:
Beoordeling van initiatieven binnen of buiten de gemeente;
Grote of kleine initiatieven;
Hoieveelheid en soort kaders;
Cofinanciering;
Subsidie of fonds;
de organisatiegraad.
We hebben op basis van de optelsom van de meningen voorliggend voorstel opgesteld en de consequenties en risico’s van de keuze beschreven.

Procedure aanvraag voor het Naoberfonds.
Er wordt onderscheid gemaakt in grote (met een maximum tot €25.000) en kleine (tot een bedrag van €5000) initiatieven. Voor iedereen met een plan is er de mogelijkheid om gebruik te maken van het wekelijkse spreekuur. Hier kan men terecht bij dé Achterhoekse ideeëndokter, (deze expert heeft de afgelopen 10 jaar bij Cultuur Oost Arnhem en bij stichting Pak An in totaal ruim 450 ideeën begeleid en verbeterd) Deze zorgt ervoor dat ideeën door de inwoners zelf worden omgevormd naar goede plannen, compleet met draagvlak, verantwoorde maatschappelijke opzet en met een gezonde financiële onderbouwing.

-Kleine plannen (tot €5000) zullen daarna worden doorgeleid naar de adviescommissie. Deze zal bestaan uit 5 inwoners met een brede maatschappelijke kijk en groot netwerk. Het voordeel hiervan boven een afvaardiging van belangenverenigingen is dat een klein aantal personen werkbaarder is, er minder sprake zal zijn van het “voortrekken” van initiatieven en we de snelheid er in kunnen houden. De commissie komt maandelijks bijelkaar en men kan op elk moment een aanvraag indienen.
Geheel volgens het mandaatbesluit zal na het advies van de commissie, ambtelijk een subsidiebeschikking worden afgegeven.
-Grotere plannen zullen ook worden voorgelegd aan een adviescommissie. Tijdens het voortraject zullen ambtenaren uit diverse domeinen worden betrokken vanwege kennis van interne andere regelingen. Na het advies van de adviescommissie zal het college, (in afwijking van het mandaatbesluit) een besluit nemen over het al dan niet honoreren van aanvragen. Hierna ontvangen de initiatiefnemers een subsidiebeschikking. Tijdens de looptijd van het project kunnen zij ook nog ondersteuning krijgen bij het spreekuur. Ook wordt na afloop een korte verantwoording gevraagd wat men met het geld heeft bereikt. Alle afgewezen en gehonoreerde projecten worden op de website van het Naoberfonds gezet zodat transparant is hoe de besluitvorming is gegaan, en inspiratie kan worden opgedaan en men van elkaar kan leren.

Criteria
Een subsidieregeling staat of valt met de criteria. Wij hebben in het voortraject voor dit advies gesproken met diverse inwoners en raadsleden. Zij benadrukten de wens om laagdrempeligheid maar ook de duidelijkheid vooraf, over de te hanteren criteria.

We hebben besloten om grotendeels aan te haken bij de voorwaarden van de huidige subsidieregeling burgerinitiatieven, maar daarnaast ook wat nieuwe criteria te maken. We willen immers de beoordeling zo transparant mogelijk houden.
Leefbaarheid en sociale cohesie en het bijdragen aan maatschappelijke doelen zijn de begrippen waar het Naoberfonds om draait. We hebben onszelf een aantal doelen gesteld met de doorontwikkeling van wijk- en kerngericht werken:
- Het realiseren van behouden van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving
- Het bevorderen van de relatie tussen de inwoners en de gemeente
- Het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening van de gemeente
- Het initiëren en stimuleren van participatie van inwoners.

Ideeën van inwoners voor het Naoberfonds moeten hier bij aansluiten. We vragen ook een eigen financiële bijdrage , dat kan in de vorm van andere fondsen of in de vorm van zelfwerkzaamheid. Vrijwilligersuren worden bijvoorbeeld voor €25/u meegerekend.

Hieronder de te gebruiken criteria op een rij.
-Het initiatief moet een bijdrage leveren aan de Berkellandse samenleving .
-Het initiatief moet aantoonbaar draagvlak in de wijk of buurt hebben (aantonen door initiatiefnemer bijv. met handtekeningen).
-Het gevraagde bedrag is redelijk in relatie tot de omvang en inhoud van het initiatief, en er is minimaal 25% van het totale bedrag zelf ingebracht, waarbij vrijwilligersuren a 25 euro in de begroting kunnen worden opgenomen.
-De initiatiefnemer is een particulier of een organisatie zonder winstoogmerk.
- Het initiatief mag niet strijdig zijn met gemeentelijk beleid.
- Het initiatief dient (waar mogelijk binnen de geldende regelgeving en veiligheids voorschriften) door de aanvragers zelf te worden uitgevoerd.
-Alleen daadwerkelijke kosten worden vergoed. i.
- Het project kan op korte termijn doch binnen een jaar gerealiseerd worden.
- Er is geen sprake van investeringen die tot ongedekte meerjarige onderhoudslasten voor de gemeente leiden.
-Er zijn geen voorliggende gemeentelijke voorzieningen, zoals andere gemeentelijke subsidieregelingen.
-het plan heeft een positief effect op de samenleving

-het plan aansluit bij gemeentelijke kaders en wensen , hiervoor hanteren we o.a het collegeprogramma en de programmabegroting
-het plan draagt bij aan maatschappelijke opgaven.

Om duidelijk te zijn is er ook een paragraaf opgenomen voor zaken waarvoor op voorhand geen subsidie wordt verstrekt:
-het oprichten, onderhouden of verbeteren van gebouwen; tenzij het aantoonbaar voorwaardelijk is voor de beoogde activiteiten
-catering, maaltijden, consumpties, eten en drinken
-Buurtfeesten
-Het organiseren van tentoonstellingen of optredens
-onvoorziene kosten
-kinderopvang
-reiskosten, vrijwilligersvergoedingen, presentjes, prijzen voor verlotingen etc.
-uitgaven waaraan directe inkomsten zijn verbonden (bijvoorbeeld (programma)boekjes die worden verkocht of entreekaartjes)

Ontwikkeling van subsidie naar fonds.
Mede vanwege de onduidelijke juridische consequenties op dit moment van een zelfstandig orgaan dat besluiten neemt over aanvragen van inwoners om financiële bijdragen, is gekozen voor dit groeimodel. Met de leden van de adviescommissie zal na 2 jaar een evaluatie worden gehouden en een plan worden geschreven over het vervolg van het Naoberfonds. De leden zijn niet automatisch onderdeel van het toekomstige bestuursorgaan. Er worden dan, met de ervaring die is opgedaan, weer keuzes gemaakt over onder andere de manier van beoordeling en de mogelijke (financiële) kaders Wanneer er voldoende juridische zekerheid is en vertrouwen in de competenties van inwoners om het traject naar zelfstandige besluit vorming te doorlopen, zullen we tegen die tijd een voorstel in die vorm aan u voorleggen.

.